

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА

Навчально-методичний посібник

Укладач Скрипник Н. І.

Умань
Візаві
2020

УДК 159.98(075.8)

П86

Рецензенти:

Ищенко Л. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Данилевич Л. А., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Затверджено на засіданні ради факультету
дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені
Павла Тичини (протокол № 2 від 23 вересня 2020 р.)*

Психолого-педагогічна діагностика : навч.-метод. посіб. / МОН
П86 України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини,
Ф-т дошкільної та спец. освіти ; уклад. Н. І. Скрипник. – Умань :
Візаві, 2020. – 135 с.

Навчально-методичний посібник з курсу «Психолого-педагогічна діагностика» укладено згідно навчального плану, вимог кредитно-модульної системи навчання для студентів, що вчаться за освітньою програмою 012 Дошкільна освіта. Зміст посібника спрямований на формування системи психолого-педагогічних компетенцій та практичних вмінь майбутніх фахівців у галузі дошкільної і початкової освіти. До посібника ввійшли: програма курсу з усіма її елементами, тези лекцій, плани практичних занять, рекомендована література до них, методичні вказівки, завдання для самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи, тематика пропонованих повідомлень і рефератів, питання для повторення курсу, а також термінологічний словник.

Навчальний посібник може бути корисним всім, хто цікавиться проблемами психологічного розвитку особистості та її діагностика.

УДК 159.98(075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА»	5
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни	8
1.3. Програма навчальної дисципліни.....	9
1.4. Теми практичних занять.....	11
1.5. Самостійна робота студентів	12
1.6. Теми рефератів та повідомлень.....	14
1.7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ).....	16
1.8. Розподіл балів, що присвоюються студентам.....	18
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ	20
РОЗДІЛ 3. МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	62
3.1. Методичні рекомендації до практичних занять.....	62
3.2. Змістовий модуль І. Основні поняття про педагогічну та психологічну діагностику.....	64
Семінар № 1.	64
Семінар № 2.	65
Практичне заняття № 3.....	69
Практичне заняття № 4.....	71
3.3. Змістовий модуль ІІ. Психолого-педагогічна діагностика та освіта.....	72
Практичне заняття № 5	72
Практичне заняття № 6.	77
Практичне заняття № 7.	82
Практичне заняття № 8.....	84
Практичне заняття № 9.....	96
ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ КУРСУ	107
ГЛОСАРІЙ	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ	

ПЕРЕДМОВА

Розвиток вітчизняної освіти, у рамках спрямованості України в Європейський простір, вимагає її гуманізації та звернення до особистісно-зорієнтованого навчання. Запорукою ефективності педагогічного процесу і умовою його гуманізації є психологічна компетентність педагога. Психологічні знання розширяють можливості педагога самостійно розв'язувати психолого-педагогічні проблеми та конфлікти, дозволять глибше дослідити та врахувати особливості індивідуального розвитку кожного вихованця, що послужить основою для науково-обґрунтованої побудови педагогічного процесу.

Навчально-методичний посібник призначений для підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта зі спеціалізацією: Психологія, Початкова освіта та Спеціальна освіта. Метою цієї дисципліни є формування знань з психологічної та педагогічної діагностики, опанування їхніми методами та методиками обстеження особистості; підготовки до діагностичної діяльності у закладах дошкільної освіти. Для укладання посібника були узагальнені і використані результати теоретичного аналізу і практичних досліджень відомих вітчизняних і зарубіжних вчених таких як: Бурлачук Л.Ф., М. Галян, Гуревич К.М., Корольчук М.С., Кузікова С.Б., В.І. Осьодло, О.Б. Мельничук та ін.

До уваги студентів представлені: опис, програма та структура дисципліни; тези лекцій; практичні заняття з методичними вказівками, психологічними тестами, творчими психологічними завданнями та проблемними ситуаціями; питання для повторення курсу; завдання для самостійної роботи; словник психологічних термінів та рекомендована література. Укладач намагалася у навчально-методичному посібнику зібрати необхідну інформацію з даної дисципліни, яка б відповідала сучасним вимогам вищої освіти в контексті кредитно-модульної системи і допомагла б студентам максимально оволодіти практичними психологічними знаннями в процесі самостійної підготовки до занять. Для цього були використані різноманітні форми і методи проведення занять в залежності від змісту матеріалу і міри його складності.

Оволодіння знаннями з дисципліни „Психолого-педагогічна діагностика” є необхідною умовою не лише для професійного становлення майбутніх спеціалістів, але і для їх особистісного розвитку, самопізнання та самоудосконалення.

РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА»

1.1 . ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У системі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти педагогічних вузів чільне місце посідає психологічна освіта. Її актуальність посилюється у контексті особистісно-орієнтованої парадигми освіти, що висуває вимогу, щодо глибокої психологізації майбутніх фахівців освіти, формування професійно–психологічної спрямованості педагога. Чільне місце серед основних практичних курсів у вивченні фахових дисциплін є психолого-педагогічна діагностика. У навчальному плані підготовки фахівців дошкільної освіти цей курс передбачається на третьому році навчання, оскільки формує теоретичні знання та готує студентів до безпосередньо практичної роботи у закладах освіти.

Мета курсу „Психолого-педагогічна діагностика ” – забезпечення системи психолого-педагогічних знань та формування практичних вмінь проведення діагностичного обстеження як складової професійної діяльності педагога та практичного психолога, вироблення у студентів наукового підходу до психолого-педагогічних знань; сприяння особистісному розвитку та інтересу до майбутньої професійної діяльності, допитливості, творчого пошуку; формування психологічного мислення; сприяння особистому професійному самовизначенню студента.

Завдання вивчення дисципліни “ Психолого-педагогічна діагностика”: сформувати у студентів знання про педагогічну та психологічну діагностику; ознайомити з методами та принципами вивчення психічних особливостей дитини, її інтересів, здібностей, нахилів, надання допомоги в особистій само визначеності; вчити підбирати методи виявлення відхилень в інтелектуальному та особистому розвитку дитини; особливості характеру спілкування дитини з дорослими та однолітками, причин порушень та наслідки травматичних стресів.

Програмні компетентності

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ФК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

ФК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПРН-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основні теоретичні поняття про педагогічну та психологічну діагностику, класифікацію їх методів, видів і форм роботи, послідовність проведення обстеження, специфіку діагностики в різні вікові періоди розвитку дитини, а також методи діагностики педагогічної діяльності дорослих.

вміти: використовувати отриманні знання щодо проведення психолого-педагогічного обстеження дітей дошкільного та шкільного віку на практиці.

Отримані знання та вміння сприятимуть подальшій підготовці студентів до професійної діяльності в освіті у майбутньому.

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: педагогіка, загальна психологія, дитяча психологія, вступ до спеціальності «Психологія».

На вивчення дисципліни відводиться 3 кредити – 90 год., із них 22 год. лекційних, 22 год. практичних занять, 22 год. – індивідуальні заняття, 24 год. відведено на самостійну роботу.

Вивчення дисципліни завершується складанням екзамену.

Опис навчальної дисципліни “Психолого-педагогічна діагностика”

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов’язкова чи вибіркова)	Обов’язковий	Обов’язковий
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	3	3
Семестр		
Кількість змістових модулів із розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	44	10
Лекційні	22	6
Семінарські / Практичні	22	4
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	24	40
Індивідуальні завдання	22	40
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

1.2. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основні поняття про психодіагностику												
Тема 1. Загальні поняття про психолого-педагогічної діагностики.	14	2	2		2	2		1			2	2
Тема 2 Класифікація діагностичних методик.	14	2	2		2	2		1	1		4	2
Тема 3. Основні вимоги до діагностичних тестів.	14	2	2		2	2					2	2
Тема 4. Організація і проведення психол.-педаг. обстеження.	18	2	2		2	2		1	1		2	4
Разом за змістовим модулем 2	60	8	8		8	8		2	2		10	10
Змістовий модуль 2. Діагностика особистісних параметрів.												
Тема 5. Діагностика розвитку особистості	14	2	2		2	2		1			4	4
Тема 6 Діагностика самосвідомості	14	2	2		2	2					2	2
Тема 7. Діагностика розвитку здібностей.	14	2	2		2	2					2	2
Тема 8. Діагност. психічних станів та характеру особистості.	18	2	2		2	2		1			2	2
Разом за змістовим модулем 3	60	8	8		8	8		2			10	10
Змістовий модуль 3. Психодіагностика та освіта.												
Тема 9 Психодіагност. розвитку дітей раннього та дошкільного віку.	24	2	2		2	2			1		6	6
Тема 10. Психолого-педагогічна діагност. та освіта.	16	2	2		4	2		1	1		10	10
Тема 11. Педагогічна діагностика та її роль в ЗДО	20	2	2		2	2		1			4	4
Разом за змістовим модулем 3	60	6	6		8	6		2	2		20	20
Усього годин	90	22	22		24	22	90	6	4		40	40

